

Kako so se pred sto leti izobraževali bodoči kmetje

Irena Prevc Hajdinjak

Kako so se včasih mladi kmečki fantje pripravljali na kmečka opravila in prevzem kmetij? Pomagali so doma in znanje je šlo iz roda v rod, od očeta do sina.

Proti koncu 19. in v začetku 20. stoletja je vladala v deželi huda kmetijska kriza, ki je povzročila propad številnih kmetij in sprožila lakoto, revščino in množično izseljevanje. Anton Pevc, ugleden kmetijski strokovnjak (1885–1967), ki je leta 1903 služboval tudi v Selcih, kjer je vodil sirarski tečaj, je izjavil: "Podvojiti moramo kmetijsko proizvodnjo ali pa razpoloviti število prebivalstva." Tako je bilo nujno treba izobraziti novi rod kmetov, ki bodo s pridnostjo in znanjem prehranili več prebivalstva.

Med starimi knjigami sem našla dnevnik svojega starega očeta, Janeza Prevca, ki je, star dvanajst let, obiskoval živinorejski tečaj od 3. do 30. novembra 1911 v Selcih. Organizirala ga je Živinorejska zadruga v Selcih, ki je bila ustanovljena leta 1905 kot prva živinorejska zadruga za rdečo cikasto pasmo na Kranjskem.

Živinorejska zadruga v

Selcih

Dnevnik

za

Jancza Prevc

Dnevnik ima voditi vsak posamezni član. Vánj se vpiše zaporedno in natanko vse, kar se godi vsacega dné v hlevu in sicer: dan, kedaj se je pripustila ena ali druga žival k biku, ali je ostala noseča ali ne, kolikokrat se je morala gnati, storjena teleta, kakšen je bil porod, bolezen in kakšna je bila ista, kedaj se je začela spuščati živina na pašo in kedaj se je nehala, kako se krmi poleti in kako pozimi, ali dobe živali celo ali rezano mrvo, ali dobe močno krmo in koliko, kolikokrat se na dan krmijo, koliko časa dobivajo teleta mleko in koliko na dan, kako se potem krmijo, kam, kedaj in za kakšno ceno se je žival prodala i. t. d.

Vpisuje naj se natanko, vestno in vsaj enkrat na teden. Le tedaj bode zadrugi mogoče voditi natanko zadružne knjige, vsak posameznik pa bode imel ves pregled o svoji živini in vse dogodke za več let. Dnevnik se mora vsaj enkrat na leto pregledati in ga ima podpisati voditelj rodovnika.

Dnevnik Trzinovejskega tecaja
v Selcih
od 3-30 novembra 1911.

1. Dan

Ob 8 uri skupaj otvoril g. ravnatelj Ravniki
v namen Trzinovejskega tecaja vse
delovnega odbora, ker je bil g. dr. Pogacnik
kadar. Posledno spoznal fantje
na red snaga in poudarjal kako varno
bi bilo ako bi se fantje privadili
k molki

Ka to nam je razložil g. Kristof mi
mact ter nas udelil po treh hlevih.
Popoldan smo udelili prostore v soli
pripravili pradije. Potem smo sli v mlekar
snarit prostore v soli in pripravili smo
poutomati na svepleno histino in druge
potrepsce pri preiskuševanju mleka
Ob 4 smo prišli krmili. Zvečer
smo imeli javno predavanje gos.
Ravnika o pomenu kakovosti.

2. Dan.

Ob $\frac{1}{2}$ 4 smo se podali vsak kamor je bil odlojen, in sicer smo se učili malce. Na kar smo jih premili in snarili. Toco ob 10. uri smo nadaljevali snarenje v mlekarni in nakupili potrebščine za hlev kakor (hratac shiglo i t.d.)

Ob $\frac{1}{2}$ 12 smo šli kaset moliti. Nato smo bili prosti do $\frac{1}{2}$ 2 popoldan.

Ob $\frac{1}{2}$ 2 Kour je predaval g. inštruktor Gladnik o hlevih in sicer kaksni so vrstavi hlevi in kaksni da morajo biti stavbeni materialu da morejo usteti dober hlev. Ob $\frac{1}{2}$ 4 smo se je predavanje končalo in šli smo kaset v hleve krmili snariti in moliti. Po večerji to je 4^h smo poslušali predavanje g. ins. Gladnika o prasicereji.

3. Dan nedelja 9. 11. 1911

Kuhar navadno sem tudi pripravil
kislino od 10 - $\frac{1}{2}$ 12 prosto $\frac{1}{2}$ 12 do 12, mleka
prosto 6 navadno $\frac{1}{2}$ 4 - 6 prosto

4. D. pon. ponedeljek

Ljutraj do 10^h smo imeli navadno,
naprej pa smo poskuševali mleko
na falscobo in piser se da v
Buterometer 10 cm³ svepteno kislina
11 cm³ smet alkohola mleka 1. 1 cm³ smet
alkohola pa se potem dobro zgani, da
se dobro zmese nato se, da od 60-
40° gorke vode tu natii se pusti 3-5
minut. Na po se da v vrtilnik
in se vrti od 4-5 minut potem pa
se vrane in vrtilnika in se da
60-40° gorke vode tu se pusti 3-4 m
pobere in falscobo in sveptene me
napravljene gradov.

5. D. pon

Ob $\frac{1}{2}$ 2^h otvoril predavanje travniški
travniški mojster Jereb o popolnih
in umetnih gnojilih

Popolna gnojila so mineralni odpadki
in gnojila. Umetna gnojila so:
lilski soliter in dvojni pišči
amonjak ali amonijev sulfat.
Kostna moka, Tomarova plinota,
Superfosfat, 40% kalijeva sol,
Kajnit in pruge.
Kadalej smo krmili, smarili,
in molili.

5. Dan torek 7/11 1911

Ljutaj kot navadno, uvela se je
koper poskusnja ka mleko. Od 9-12
preiskovanje mleka in merjenje
kivine vod Markel. Preiskovanje
mleka Loncar, ter dr. Pogacnik
karlaga najpobrednejše mere v
preiskovanju. Od 12 moka - 12
Popalotari. Od 12-14 predava
g. dr. Pogacnik kadruaristru. Od
14 do 6 kot navadno.
Zvečer govori g. dr. Pogacnik v žanliški
knigi od 18-19 zvečer. Po predi,
vanju je bilo zelo dobro obiskovano

od domaćinov.

6 Dan pred

Kjubraj kot navadno, do $\frac{1}{2}$ 10. Od $\frac{1}{2}$ 10
do 11 Predavanje gos. kivilnozdravnika
Berkeša. Od 11 - $\frac{1}{2}$ 12 praktično
narkazovanje v obvezovanju kan.

Dopoldan Od $\frac{1}{2}$ 2 - $\frac{1}{2}$ 4 belujski plevor
pri gostom. Od $\frac{1}{2}$ 4 - 6 Krmiljenje
in molča, prečer prosta.

Vzame se tudi se Groselov
in kalamov plevor pa krmiljenje
ker sta prišla še dva fanta
in Breznico da ne bodo prevec
fantov v 3 plevih.

7 Dom. letortek

Dopoldan kot navadno. Od 9 - $\frac{1}{2}$ 12
pripravljanje in tehtanje hrane.

Istem molča. Od $\frac{1}{2}$ 2 - $\frac{1}{2}$ 4 Predava
nje gos. Kristofa v prebavilnih
organih in o prebavljenju.

Dopoldan od $\frac{1}{2}$ 2 - $\frac{1}{2}$ 4 krmiljenje
in krmiljenje in molča.

Kvečer javno predavanje

in posebnim priročnikom za prvega
selet.

Teklanje kivi in belenje plevov
pri Kerkuncu.

8. Dan petek

Ljubraj navadno Od 10^h12 Teklanje
krme potem molča. Popoldan
predava g. Kukanik Rožnik
v karpisovanju mleka vsakega
redno. Od 1/2 4 - 6 kot navadno.
Kvečer predava od 1/2 8 - 1/2 9 g.
Rožnik v karpisovanju in priskn-
sovanju mleka in v karkugah.

Krištof Ludi pravi govori v predstavi
v pravilih kadetovskih tiskovin
in kadet. k. v Ljubljani. Nadzorstvo
fautor prame Loucar.

9. Dan sobota.

Ljubraj kot po navadi vsaki dan
Od 10 nov. naprej belenje Kerkuncav
pleva in teklanje krme. Od 1/2 12 -
12 molča. Popoldan: Predaval
gospod Kladnik v Kerkuncu

prešičev. Od $\frac{1}{2}$ 4 - 6 krmiljenje in
molca.

10 Dan nedelja

Zjutraj od $\frac{1}{2}$ 8 - 7 molca, krmiljenje
od 7 - 9 od 9 ure do $\frac{1}{2}$ 12 prasto
od $\frac{1}{2}$ 12 - 12 molca

Popoldan do $\frac{1}{2}$ 4 prasto od $\frac{1}{2}$ 4
do 6 krmiljenje in molca. V
nedeljo je polovica učencev
prostih, kar je razvidno pred
stojече tabele.

11 dan ponedeljek

Zjutraj molca in krmiljenje
popoldan merjenje krvine, vaditve
m. Starkelj in belenje klevov
vaditely teler Leben, $\frac{1}{2}$ 12 molca
Popoldan: Od $\frac{1}{2}$ 2 - $\frac{1}{2}$ 4 predavanje
gosp. instruktora Gladnika
od $\frac{1}{2}$ 4 - 6 km kakor ponavadi
od $\frac{1}{2}$ 6 - $\frac{1}{2}$ 8 prasto od $\frac{1}{2}$ 8 - $\frac{1}{2}$ 9 repet
predava g. inst. Gladnik
s pravicereji

12 nedelja

kakor ponavadi.

13. Dan.

~~Ljutraj od 1/2 4 do 4 molka, Popoldan
sma krmili do 8, nato sma sma,
kili do 10~~

12. Dan.

Ljutraj krmiljenje kot navadno.
Beženje Ljupni novega plava vodi
Bister Merjenje po Markelj pri
Tavcarju. Popoldan predava prav,
majster Fejbe v pravezni maturo
planja v osuševanju travnikov
v novcevanju travnikov
hvečer g. Jerab isti predmet.

13. Dan.

Ljutraj kakor ponovadi. Ob 10 uri
pridejo iz stare Lake dekleta
gospodinjkega pečaja ob 1/2 12 molka
Popoldan, od pol 2 naprej je R prda,
val g. živinsko-hovnih. Perka potem
do sma pli je bila krmiljenje do 6
potem sma jili prasti.

14. Dan

Ljutraj kot ponovadi. Popoldan
predava kristof o potrebi mlečnih
napisnikov ter kemično sestave
kreme.

Kvečer kako se more predstavljati
primo da bode največ kategra
Vpl 11 - 1/2 12 za dan sehtanje
živine *Penz*

15 Dan.

Kjutraj kot navadno. Popoldne
je bilo tudi beljenje plevov in
moxenje živine.

Popoldan predava gospod kup.
Ravnik o poucnih potovanjih
per parlagal pravila živina,
rejske kadunge. Kvečer ravno
za predur.

16. Dan

Kjutraj kot navadno. Vpl 9-11
izdelovanje mlečnih papirkov.
Popoldan je predaval gos. Pogacnik
o padeuzmištvu in v drugi
deležah.

Kvečer Dr. Pogacnik o testamentu
in Dedščinah in kapussina
v obravnavi.

17. Dan nedelja

Kjutraj kot navadno. Vpl 9-12
prsto ravno tako od 12-1/2 4
prsto katoni pramljenje, kvečer
prsto.

18. Dan Ponedeljek 20/11/1911
 Zjutraj kot navadno, od 8-11
 praksi čas za učenje.
 Popoldan je predaval g. Jerst
 v pridlovanju karmik kmetil
 kvečer ista predavanje.

19. Dan Torek.
 Zjutraj kot navadno od
 8 do 11 praksi čas za učenje.
 Popoldan je predaval g. Rad,
 nik v referanju novih plovov
 in popravljanju starih
 plovov,
 kvečer kako moramo postaviti
 si k prejmu svežanar in
 se preobli modernih svežanar
 nov.

20. Dan sredo
 Zjutraj kot navadno. Danes
 sem bil tak predložen v Glat,
 nov plov od 10 do 12
 je predaval g. Radnik
 kako moramo prediti
 notranjost pleva, in kako moramo
 postaviti k gnojni in gnojnice
 Popoldne je predaval g. Kivenc,
 kakaorik Polko o notranjih
 in kumarih kletnik in

hujših bolševih večer je predaval g. Hladnik o gos, podovskih partnerat in pojasnili stvari o Slovci.

21. Dan četrtek.

Ljutaj kot navadno Od 10-11 je g. Kristof pojasneval kako moramo voditi redovnik.

Kot izgled smo opisali sultana številka 18 je favearjovega fleva od 11 - pol 18 smo tehtali kivino pri gos. Favearju.

Popoldan je predaval g. Kristof kako gpliva snaga na kuma na kivino prikali smo se na poldansko tehtanje kolika je pri sni nivali dobička ali izgube.

Večer je predaval gos. Kristof o skrbovanju kivine.

22. Dan petek

Ljutaj kot navadno od 10-12 smo vodili redovnik. Popoldan je predaval g. Roznik o reži mlade kivine in o varnostih prigrizovalstva o pradrugah. Večer je predaval g. Roznik o snagi in reži mlade kivine

Dan
23. sobota
Zjutraj kot navadno od 10 $\frac{1}{2}$ 12
prata na učenje. Popoldan je
izpraseval g. dr. Pogacnik na
tede o padrževanju in o penzijskih
knjigi in o testamentnih kvečer
je predaval g. dr. Pogacnik o
novem občinskem volilnem redu

24. Dan nedelja
Hakor po navadi

25. Dan Ponedeljek.
Zjutraj kot navadno od 9- $\frac{1}{2}$ 12
prata na učenje od 12 12-12
mokra od 12-124 je izpraseval
g. Kristof izprošnjik predavatelj
kako pival proizvodnja hrane
o sestavi hrane in o prebavilnih
organih. Kvečer je predaval g. Kristof
kot o pravilni mabici in nov
senjo pivine

Tu se dnevnik konča. Že 24. dan napiše: "Kakor po navadi," manjka pa opis zadnjih dni. To pa nas spomni na dnevnike današnjih dijakov, ki prav tako radi skrajšajo opis zadnjih dni praktičnega pouka. Kot da ni vmes sto let – "fantje so pač fantje"...

Viri:

Dnevnik živinorejskega tečaja, Janez Pevc, Studeno.

Stane Rupnik: *Sto let kmetijskega združništva in mlekarstva na Loškem*. Loški razgledi 46 (1999). Str. 401–411.

Anton Pevc, Wikipedija.

